

ТРЕТЕЙСЬКИЙ СУД ЯК НЕДЕРЖАВНИЙ ТА НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Коваль К.В., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кюш., доцент, завідувач кафедри господарсько - правових дисциплін ННПП НАВС Нескороджена ЛЛ.

Процесуальний порядок розгляду спорів третейськими судами не знайшов свого повного і детального врегулювання на законодавчому рівні, на зразок ЦПК України та ГПК України, а закріплюється в основному у регламентах відповідних постійно діючих третейських судів або правилах третейського розгляду у третейському суді для вирішення конкретного спору. І це зрозуміло, оскільки за своєю правовою природою третейський розгляд є договірним і залежить від волевиявлення та домовленості сторін передати свій спір на розгляд третейського суду. Тому більшість правових норм Закону України «Про третейські суди» мають диспозитивний характер і відсилають до регламентів постійно діючих третейських судів або правил третейського розгляду у третейському суді для вирішення конкретного спору, безперечно, якщо останні не суперечать обов'язковим положенням Закону України «Про третейські суди». Регламенти постійно діючих третейських судів стають своєрідними процесуальними кодексами, які визначають правила третейського розгляду в кожному конкретному третейському суді.

Третейські суди, можуть розглядати будь-які справи, що виникають із цивільних та господарських правовідносин, за винятком: справ у спорах про визнання недійсними нормативно -правових актів; справ у спорах, що виникають при укладенні, зміні, розірванні та виконанні господарських договорів, пов'язаних із задоволенням державних потреб; справ, пов'язаних з державною таємницею; справ у спорах, що виникають із сімейних правовідносин, крім справ у спорах, що виникають із шлюбних контрактів (договорів); справ про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом та інші категорії справ. Перевагами розгляду справи в третейському суді є: терміни по вирішенню не виходять за рамки двох календарних місяців, тобто швидкість погашення конфлікту; в більшості випадків відсутній судовий збір за розгляд справи, лише фіксована ставка, тобто фінансова доступність; звернення до третейського суду призупиняє закінчення строку позовної давності; рішення судів мають обов'язкову юридичну силу і забезпечуються примусовою силою держави на підставі Законів України «Про виконавче впровадження» і «Про державну виконавчу службу». Не дивлячись на аргументи багатьох юристів, рішення третейського суду не оскаржуються по суті, а лише за процесуальними підставами, перелік яких приведений в ст.51 Закону «Про третейські суди» і дуже обмежений.

Разом з тим є ряд проблем діяльності третейських судів, основна причина виникнення проблем у зазначеній сфері є недосконалість законодавства, що регламентує діяльність третейських судів та їх взаємодію із судами та іншими державними органами. Справа в тому, що низка положень Закону «Про третейські суди» внаслідок їх юридично- технічної недосконалості не узгоджується з положеннями інших законодавчих актів (зокрема, з положеннями ЦПК та ГПК), що призводить до складних системних колізій, вирішувати які доводиться саме судам. Крім того, у чинному законодавстві з питань, пов'язаних з діяльністю третейських судів, наявна велика кількість прогалин, які на сьогодні вже виявлені завдяки напрацьованій практиці. Наявність колізій і прогалин неминуче призводить до неоднакової практики вирішення спорів, у першу чергу судами, що негативно позначається на рівні захисту прав осіб, а також створює ґрунт для численних зловживань.